

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

6/2019

www.csm.org.pl

Agnieszka Ostrowska

Dyrektor programowa i członek zarządu CSM. Ukończyła anglistykę na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu i Studia Europejskie w Sussex University w Wielkiej Brytanii (dyplom z wyróżnieniem). W latach 1995-2011 pracowała w Telewizji Polskiej jako dziennikarka specjalizująca się w realizacji audycji o tematyce unijnej i międzynarodowej. Autorka licznych programów i artykułów o integracji europejskiej i UE. Ekspertka do spraw mediów i komunikacji.

Niniejsza publikacja powstała w ramach międzynarodowego projektu ChinfluenCE, poświęconego badaniu percepcji Chin w Europie Środkowej. Przeanalizowano, jaki wizerunek mają Chiny w czeskich, polskich, słowackich i węgierskich mediach, a następnie – kto kształtuje debatę publiczną. W wyniku monitoringu ogólnopolskich mediów udało się wyłonić najpopularniejsze wątki tematyczne dotyczące Chin, a także zidentyfikować osoby (polityków, ekspertów, naukowców, dziennikarzy, przedstawicieli świata nauki, polityki i biznesu) mające największy wpływ na przebieg dyskusji na temat Chin w naszym kraju.

Zespół Centrum Stosunków Międzynarodowych (SCM) dołączył do trwającego od 2017 roku projektu pod koniec 2018 roku, wykorzystując metodologię wypracowaną wcześniej przez lidera projektu, czeski think tank Association for International Affairs (AMO). Institute of Asian Studies ze Słowacji i Central and Eastern European Center for Asian Studies z Węgier to pozostali dwaj partnerzy z krajów Grupy Wyszehradzkiej. Rezultaty czeskiego, słowackiego i węgierskiego monitoringu mediów zostały wcześniej opublikowane na stronie <https://www.chinfluence.eu/>.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

2

Streszczenie

- W przeciwieństwie do pozostałych trzech krajów Grupy Wyszehradzkiej, dyskurs na temat Chin w polskich mediach miał wyjątkowo pozytywny wydźwięk w analizowanym okresie ośmiu i pół roku (2010-06/2018).
- 58% monitorowanych tekstów opublikowanych w najpopularniejszych polskich mediach było nacechowanych neutralnie w stosunku do zagadnień związanych z Chinami, aż 39% – pozytywnie, a tylko 3% – negatywnie.
- Analitycy CSM przeanalizowali i zakodowali 2089 artykułów na temat Chin w kontekście gospodarczym i/lub politycznym, identyfikując 97 najczęściej wypowiedzanych lub cytowanych osób, tzw. „agenda setters”¹, których wypowiedzi poddano dalszej analizie.
- Większość kluczowych „agenda setters” stanowili dziennikarze lub politycy, a w znacznie mniejszym stopniu – naukowcy lub eksperci do spraw Chin.
- Intensyfikacja relacji polsko-chińskich przyczyniła się do wzrostu liczby artykułów na tematy związane z Chinami, zwłaszcza w okresie wysokich rangą oficjalnych wizyt państwowych.
- Wątki dotyczące sino-polskich stosunków gospodarczych – również w ramach formatów międzynarodowych, takich jak Inicjatywa Pasa i Szlaku lub platforma 16+1 (obecnie 17+1) – oraz gospodarcza i inwestycyjna aktywność Chin w Polsce były najczęściej poruszonymi tematami w dyskursie medialnym.
- Inicjatywa Pasa i Szlaku, polski eksport do Chin oraz wizyty państwowe w Chinach to trzy najpopularniejsze słowa klucze wyłonione podczas analizy.

¹ Zgodnie z metodologią projektu, podczas dalszej analizy wzięto pod uwagę jedynie te osoby, które w trakcie monitorowanego okresu były cytowane co najmniej trzy razy.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

3

- Oficjalna retoryka decydentów w analizowanym okresie nie oddawała rzeczywistych efektów sino-polskich relacji.
- Wizerunek Chin przedstawiony w polskich mediach został wyidealizowany, koncentrowano się głównie na potencjalnych korzyściach wynikających z polsko-chińskiej współpracy, pomimo braku konkretnych danych na ten temat.
- Taka narracja mogła powodować przerost oczekiwań opinii publicznej co do znaczenia relacji z Chinami dla Polski, a także złudne przekonanie na temat rezultatów współpracy politycznej między Warszawą a Pekinem.
- Pogłębione artykuły dotyczące szerszego spektrum kwestii związanych z Chinami należały do mniejszości, w dyskursie medialnym przeważały często podobne, anonimowe wzmianki na bazie depeesz agencyjnych.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

4

Rekomendacje

- Sposób relacjonowania tematów związanych z Chinami w polskich mediach powinien zostać zdemitologizowany, oparty na rzeczywistych rezultatach sino-polskich stosunków gospodarczych i politycznych (oraz szerszych uwarunkowaniach geopolitycznych), a nie myśleniu życzeniowym.
- Podczas gdy Chiny są częstym tematem debat z udziałem ekspertów ze świata akademickiego, ośrodków analitycznych, rządu, administracji publicznej czy też dziennikarzy, potrzebna jest wnikliwa publiczna dyskusja na temat korzyści i wyzwań związanych ze współpracą z Chinami – drugą co do wielkości gospodarką świata zaangażowaną w rozliczne wielkoformatowe inicjatywy w naszym regionie².
- Należy wspierać dziennikarzy w dostarczaniu pogłębionych i obiektywnych informacji na temat Chin. Raporty, analizy, komentarze i inne materiały stworzone przez środowiska eksperckie (a także eksperci we własnej osobie) powinny być w pełni wykorzystywane przez media.
- Dyskurs publiczny na łamach mediów powinien dotyczyć również roli Chin w światowej polityce i gospodarce.
- Należy dążyć do wzmocnienia realistycznych oczekiwań lokalnych społeczności biznesowych, a przede wszystkim – lepszego zrozumienia chińskich strategii i taktyk inwestycyjnych.
- Decydenci powinni przejrzyciej komunikować (a media powinny ich z tego rozliczać) rzeczywiste intencje odnośnie zakresu współpracy Polski z Chinami.
- Partie polityczne powinny opracować i przedstawić własne wizje bilateralnych stosunków Polski z Chinami.

² Jest to dziś szczególnie istotne z uwagi na konieczność wyboru dostawcy technologii sieci 5G.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

5

- Konieczne jest wypracowanie spójnej strategii kontaktów polsko-chińskich oraz najlepszej formuły relacji gospodarczych i handlowych.

Ewolucja stosunków polsko-chińskich

Aby zrozumieć uwarunkowania polskiej narracji na temat Chin, która przetoczyła się przez polskie media w trakcie analizowanego w ramach projektu okresu (2010-06/2018), należy uchwycić naturę stosunków obu tych krajów. Choć w ciągu ostatnich 70 lat Polska zapisała się pioniersko w historii Chin: nawiązała stosunki dyplomatyczne z nowymi władzami Chińskiej Republiki Ludowej już w 1949 roku, uruchomiła z tamtejszą firmą pierwsze joint venture w roku 1951 (które z powodzeniem istnieje dziś) i jako jedna z pierwszych podpisała umowę o współpracy kulturalnej z Pekinem, przez wiele dziesięcioleci, nawet za czasów socjalizmu, polsko-chińskie relacje nie były szczególnie rozwinięte.³

4 czerwca 1989, kiedy w Polsce odbyły się pierwsze od 61 lat (częściowo) wolne wybory, a kraj rozpoczął proces demokratycznych i rynkowych przemian, Komunistyczna Partia Chin przy pomocy armii stłumiła pro-demokratyczne demonstracje studenckie na placu Tiananmen w Pekinie.⁴ W ciągu kolejnych

³ Dr Małgorzata Bonikowska, Agnieszka Ostrowska, Comparing the Czech-Polish Approach to China: Assessing both Challenges and opportunities from a Security-Minded Perspective, Prague Security Studies Institute and Centre for International Relations, Praga 2017; http://www.pssi.cz/download/docs/519_final-study-comparing-the-czech-polish-approach-to-china.pdf

⁴ Kevin McSpadden, June 4, 1989 Is Not Just the Date of the Tiananmen Massacre but of Many Other Bloody Crackdowns Across China, Time, 4.06.2015, <http://time.com/3908456/tiananmen-massacre-china-chengdu-june-4-1989/>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

6

dwóch dekad ta data symbolicznie ciążyła nad dwustronnymi relacjami.⁵ Z drugiej strony Polska, podobnie jak inne kraje Europy Środkowej i Wschodniej, koncentrowała się przede wszystkim nad „powrotem na Zachód”, a z kolei Pekin nie uważał naszego regionu za swojego głównego partnera zewnętrznego. Jednocześnie Chiny powoli dorastały do pozycji globalnego gracza.⁶

W czasach światowego kryzysu finansowego polskie elity polityczne powoli zaczęły zdawać sobie sprawę z potencjału "rodzących się potęg, zwłaszcza Chin"⁷, a także z potrzeby zgłębienia chińskiej kultury i języka – co do tej pory nie stanowiło priorytetu w kręgach służby dyplomatycznej. W 2008 roku z oficjalną wizytą do Chin udał się premier Donald Tusk, biorąc udział w Polsko-Chińskim Forum Gospodarczym podczas szczytu ASEM. Bilateralne więzi zyskały na sile w grudniu 2011, kiedy prezydent RP Bronisław Komorowski i jego chiński odpowiednik Hu Jintao podpisali w Pekinie umowę o partnerstwie strategicznym, a Polska dołączyła do grupy (w owym czasie) siedmiu krajów UE, które przeszły na wyższy poziom relacji z Chinami.⁸

⁵ Bogdan J. Góralczyk, Poland on the Route of the Chinese Silk Road: A Chance for Development or Just a Challenge?, W: New Structural Policy in an Open Market Economy, pp.213-232, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2018; http://www.wz.uw.edu.pl/portaleFiles/6133-wydawnictwo-/new_structural_2018/New_Structural_Policy_1.pdf

⁶ Kong Tianping, 16 + 1 ramy współpracy: Genesis, charakterystyka i perspektywa, Instytut studiów europejskich, CASS, Pekin, 3.12.2015; <http://16plus1-thinktank.com/1/20151203/868.html>

⁷ Radosław Sikorski, Strona archiwum ministerstwa spraw zagranicznych, Exposé 2008 https://www.MSZ.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/priorytety_polityki_zagr_2017_2021/expose2/expose_2008/

⁸ Polsko-chińskie partnerstwo strategiczne, www.prezydent.pl, 20.12.2011; <https://www.prezydent.pl/archiwum-bronislawa-komorowskiego/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,140,polsko-chinskie-partnerstwo-strategiczne.html>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

7

W następstwie tych wydarzeń polski rząd, „świadomy ogromnych szans wynikających z dynamicznego wzrostu gospodarczego Chin”⁹, uruchomił w 2012 roku program Go China, stanowiący strategię rozwoju współpracy gospodarczej z Chinami. Ta inicjatywa Ministerstwa Gospodarki miała zostać wdrożona przez Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji w Szanghaju i Pekinie, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (dzisiejszy PAIH), Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości i Agencję Rynku Rolnego. Myślą przewodnią było zachęcenie polskich przedsiębiorców do nawiązywania stosunków gospodarczych z chińskimi partnerami.

Historyczna wizyta chińskiego premiera Wena Jiabao w Warszawie tego samego roku zaowocowała nadzieją na wzmocnioną współpracę gospodarczą z Chinami, a także wzrostem oczekiwań co do roli Polski w nowym formacie "16+1", oficjalnie ogłoszonym przez chińskiego gościa w polskiej stolicy¹⁰. Będąc ważnym regionalnym graczem z dynamicznie rozwijającą się gospodarką rynkową, uczestnikiem wielu regionalnych inicjatyw, a także ważnym węzłem komunikacyjnym pomiędzy Chinami a Europą, Polska wydawała się być predestynowana do roli potencjalnego lidera tej inicjatywy.¹¹

Wszystko to stworzyły sprzyjający klimat polityczny do zaangażowania się Polski w chińską Inicjatywę Pasa i Szlaku, zainicjowaną prezydenta XI Jinpinga w Astanie

⁹ https://www.paih.gov.pl/20120312/go_china_portal

¹⁰ Bruno Surdel, chińskie inwestycje w Polsce. Brak ekspansji na horyzoncie, centrum stosunków międzynarodowych, Warszawa, 2019

¹¹ Łukasz Sarek, inicjatywa "16 + 1" i Polska Disengagement z Chin, w: Chiny krótki Tom: 19 wydanie: 4, 15.02.2019; <https://Jamestown.org/program/The-161-Initiative-and-polands-Disengagement-from-China/>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

8

we wrześniu 2013 roku. Polska liczyła przede wszystkim na potencjalne korzyści ekonomiczne i polityczne, wynikające z uczestnictwa w tej inicjatywie¹². Podobnie jak w przypadku innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej, miała nadzieję na otrzymanie znaczącej części chińskich inwestycji, a jednocześnie konkurowała ze swoimi sąsiadami o tytuł "bramy do Europy" dla Chin. Nota bene, taka koncepcja była w pewnym momencie promowana również przez Chińczyków.¹³

Chiny były pierwszym krajem azjatyckim, jaki odwiedził nowo wybrany prezydent Andrzej Duda w listopadzie 2015 roku, sygnalizując w ten sposób "znaczenie strategicznego partnerstwa polsko-chińskiego" jak również "gotowość do tworzenia warunków wspomagających rozwój współpracy bilateralnej w takich dziedzinach, jak handel, inwestycje, kultura, nauka, edukacja i turystyka"¹⁴. W kolejnym roku, podczas wizyty prezydenta Xi Jinpinga w Polsce, Warszawa i Pekin podniosły swoje relacje do rangi wszechstronnego strategicznego partnerstwa, a dwaj Prezydenci wspólnie powitali przybycie pierwszego pociągu China Railway Express na warszawski terminal PKP CARGO, symbolicznie inaugurując otwarcie Nowego Jedwabnego Szlaku.¹⁵

¹² Partycja Pendrakowska, perspektywa Polski na pas i inicjatywę drogową, w: *Journal of współczesna Azja Wschodnia Studies*, Tom 7, 2018-Issue 2; <https://www.tandfonline.com/Doi/Full/10.1080/24761028.2018.1552491>

¹³ http://www.xinhuanet.com/english/2017-05/12/c_136277691.htm

¹⁴ Poland's President to visit China, szanghaj.msz.gov.pl, 21.11.2015; https://szanghaj.msz.gov.pl/en/news/poland_s_president_to_visit_china

¹⁵ Federica Antonutti, The first Chinese container train at the Warsaw PKP CARGO Terminal, www.pol-rail.net, 14.02.2016; <http://www.pol-rail.net/en/il-primo-treno-container-cinese-al-terminal-pkp-cargo-di-varsavia/>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

9

Jednakże w styczniu 2017 roku dało się zaobserwować znaczący dysonans pomiędzy oficjalną retoryką polskich władz a rzeczywistymi decyzjami wpływającymi na sino-polską współpracę. Minister obrony narodowej Antoni Macierewicz zablokował sprzedaż działki, na której miał powstać budowany przez polsko-chińską spółkę terminal przeladunkowy stanowiący część Nowego Jedwabnego Szlaku. Dla wielu komentatorów stanowiło to sygnał, że Polska uznaje tę inicjatywę za zagrożenie dla bezpieczeństwa kraju oraz podejrzaną koncepcję geopolityczną. Nie zmieniło to jednak przyjaznego nastawienia w stosunku do chińskich inwestycji, zainicjowanego przez poprzedni rząd, zwłaszcza wśród polskich samorządowców, chętnych do czerpania korzyści płynących z tego wielkoformatowego projektu.¹⁶

Warto zauważyć, że pomimo olbrzymich oczekiwań dotyczących korzyści z polsko-chińskiego zbliżenia, Polska nie opracowała kompleksowej wizji stosunków z Chinami. Nie odpowiedziano na najważniejsze pytania, zadawane już od początków nasilenia się współpracy gospodarczej: jaka powinna być strategia kontaktów z Chinami oraz optymalna formuła relacji gospodarczych i handlowych? Czy rosnąca potęga Chin stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa regionalnego i transatlantyckiego? Jakie wartości i interesy powinny mieć pierwszeństwo w stosunkach Polski z Chinami?¹⁷ Również analiza dokumentów określających priorytety polskiej polityki zagranicznej, a także corocznych sprawozdań kolejnych

¹⁶ François Godement & Abigaël Vasselier, *China at the Gates. A New Power Audit of EU-China relations*, The European Council on Foreign Relations (ECFR), 2017; https://www.ecfr.eu/page/-/China_Power_Audit.pdf

¹⁷ Przemówienie ministra spraw zagranicznych, Radosława Sikorskiego, na konferencji "Unia Europejska-Stany Zjednoczone-Chiny. Jak budować transatlantyckie zrozumienie w relacjach ze wschodzącymi potęgami azjatyckimi?", Warszawa, styczeń 11 2008; https://www.MSZ.gov.pl/en/Ministry/polish_diplomacy_archive/former_ministers/remarks_by_radoslaw_sikorski/page_15956

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

10

ministrów spraw zagranicznych udowodnia, że w ostatnim dziesięcioleciu niewiele uwagi poświęcono relacjom z tą nowo powstającą azjatycką potęgą, a cele strategiczne w odniesieniu do współpracy dwustronnej zostały sformułowane w sposób ogólny i niejasny.¹⁸

Udział premier Beaty Szydło na pierwszym szczycie Inicjatywy Pasa i Szlaku w Pekinie w maju 2017 roku dał polskiej delegacji okazję do rozmowy z prezydentem Xi Jinpingem i premierem Li Keqiangiem na temat potrzeby zwiększenia sino-polskich obrotów handlowych, a także usuwania barier, jakie polskie produkty napotykały na chińskim rynku¹⁹. Wśród polskich elit politycznych zaczynało narastać przekonanie, że dobre stosunki z przedstawicielami najwyższych kręgów politycznych z Chin nie znajdowały przełożenia na rzeczywiste efekty gospodarcze. Ponadto nowe kontrakty i umowy były podpisywane częściej na szczeblu lokalnym, niż na poziomie krajowym. Polska nieustannie zmagala się też z przewlekłym deficytem handlowym w relacjach z chińskimi partnerami, a Inicjatywa Pasa i Szlaku oraz 16+1 niewiele zmieniła w tym względzie²⁰. W 2017 roku deficyt

¹⁸ W 29-stronicowym dokumencie "Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012-2016" zaledwie 1/2 akapitu poświęcona jest "znaczeniu współpracy dwustronnej z Chinami, naszym największym partnerem gospodarczym w Azji", <https://www.MSZ.gov.pl/Resource/d31571cf-d24f-4479-af09-c9a46cc85cf6:JCR>. W 25-stronicowej "Strategii polskiej polityki zagranicznej 2017-2021" znajduje się krótka wzmianka, że "Polska będzie kontynuować realizację programów Go Africa i Go China, uzupełniając je o podobne inicjatywy skierowane do krajów ASEAN, Iranu i Indii."; <https://www.MSZ.gov.pl/Resource/0c98c3b2-9c5d-4c42-8761-f7827134ee76:JCR>.

¹⁹ Premier Beata Szydło w Pekinie: Polska wiąże duże oczekiwania z projektem Pasa i Szlaku, Oficjalna strona internetowa premiera Polski, 12.05.2017; <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-beata-szydlo-w-pekiniu-polska-wiaze-duze-oczekiwania-z-projektem-pasa.html>

²⁰ Bogdan J. Góralczyk, Polska na trasie chińskiego Jedwabnego szlaku: szansa na rozwój lub just A Challenge?, w książce: Nowa polityka strukturalna w gospodarce otwartego rynku, PP. 213-232, Wydział prasowy Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018; http://www.wz.UW.edu.pl/portaleFiles/6133-Wydawnictwo-/new_structural_2018/New_Structural_Policy_1.PDF

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

11

handlowy Polski z Chinami wyniósł ponad 94 miliardów złotych – trzy razy więcej niż w przypadku Rosji, największego dostawcy energii dla Polski. Było to więcej, niż w roku poprzednim, co oznaczało kontynuację niekorzystnego trendu, pomimo dynamiczniejszego wzrostu eksportu do Chin.²¹ Pod koniec 2017 roku, premier Mateusz Morawiecki oświadczył, że stosunki gospodarcze z Chinami są "trudne", a rynek chiński jest "hermetyczny i zamknięty"²². Na szczycie 16+1 w Sofii Polska znacząco obniżyła rangę delegacji: zamiast premiera, reprezentował ją wicepremier Jarosław Gowin²³. Polsko-chińska współpraca na szczeblu rządowym zwolniła. Być może największym wyzwaniem w relacjach sino-polskich jest obecnie nowa dynamika stosunków pomiędzy Stanami Zjednoczonymi, Unią Europejską a Chinami. Polska pozycjonuje się jako "wierny sojusznik USA w Europie Środkowej, jeden z najważniejszych partnerów na kontynencie europejskim", co usuwa w cień jej partnerstwo z Chinami²⁴.

²¹Łukasz Sarek, Poland and the EU: Seeking a Two-way Street with China, 30.03.2018; <https://warsawinstitute.org/Poland-EU-seeking-Two-Way-Street-China/>

²² Morawiecki: chcemy wykorzystać potencjał Bałtyku w handlu z Chinami, PAP, 23.11.2017; <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1179440%2Cmorawiecki-chcemy-wykorzystac-potencjal-baltyku-w-handlu-z-chinami.html>

²³ Jarosław Gowin na VII szczycie szefów rządów państw Europy Środkowo-Wschodniej i Chin w Sofii, Oficjalna strona internetowa premiera Polski, 7.07.2018; <https://www.premier.gov.pl/mobile/wydarzenia/aktualnosci/jaroslaw-gowin-na-vii-szczycie-szefow-rzadow-panstw-europy-srodkowo.html>

²⁴ Stosunki USA z Polską, Departament Stanu USA, 25.04.2018; <https://www.State.gov/r/PA/EI/BGN/2875.htm>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

12

Wizerunek Chin w Polskich mediach

Analitycy Centrum Stosunków Międzynarodowych przeanalizowali i zakodowali **2089 artykułów** na temat Chin w kontekście gospodarczym i/lub politycznym, które zostały opublikowane **od stycznia 2010 do czerwca 2018** roku na łamach 20 polskich tytułów prasowych lub w portalach o największym zasięgu. Wśród wybranych mediów znalazły się dzienniki (Dziennik Gazeta Prawna, Dziennik Polski, Fakt, Gazeta Polska Codziennie, Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita), tygodniki (Angora, Do Rzeczy, Newsweek, Polityka) i portale informacyjne (dorzeczy.pl, gazeta.pl, interia.pl, onet.pl, rp.pl, wp.pl, wpolityce.pl, wyborcza.biz, wyborcza.pl, 300POLITYKA.pl). Zespół CSM dokonał ilościowej i jakościowej analizy artykułów oraz sieci społecznych kluczowych osób („agenda setters”) mających wpływ na przebieg debaty na temat Chin w Polsce.

WIELKIE NADZIEJE

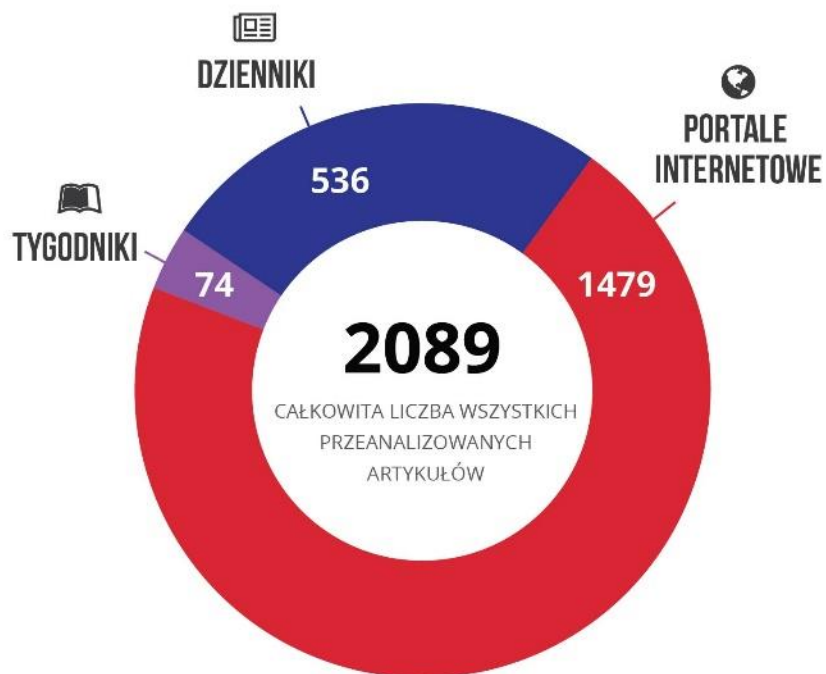
WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

13

Wykres 1

LICZBA ARTYKUŁÓW NA TEMAT CHIN W KONTEKŚCIE GOSPODARCZYM ALBO POLITYCZNYM WE WSZYSTKICH PRZEANALIZOWANYCH MEDIACH W POLSCE

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

14

Wykres 2

LICZBA ARTYKUŁÓW NA TEMAT CHIN W KONTEKŚCIE GOSPODARCZYM ALBO POLITYCZNYM WE WSZYSTKICH PRZEANALIZOWANYCH MEDIACH W POLSCE

	ROK PUBLIKACJI									Q1+2 2018	LICZBA ARTYKUŁÓW
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017			
DZIENNIKI	26	64	63	33	32	86	113	93	26	536	
TYGODNIKI	5	4	9	4	7	13	8	19	5	74	
PORTALE INTERNETOWE	93	210	199	131	120	252	224	217	33	1479	
	124	278	271	168	159	351	345	329	64	2089	

LICZBA ARTYKUŁÓW ROCZNIE

Copyright © 2019 AMO

Jeżeli chodzi o analizę ilościową, można zaobserwować, że **intensyfikacja relacji polsko-chińskich przyczyniła się do wzrostu liczby artykułów na tematy związane z Chinami**, zwłaszcza w okresie wysokich rangą oficjalnych wizyt państwowych.

W **2011** roku, kiedy prezydenci Bronisław Komorowski i Hu Jintao podpisali w Pekinie umowę o partnerstwie strategicznym, opublikowanych zostało prawie 300 artykułów na temat Chin, z czego 170 dotyczyło samej umowy lub/i wizyty. W **2012** roku, kiedy podczas pobytu w Warszawie chiński premier Wen Jiabao ogłosił uruchomienie inicjatywy 16+1, zostało to odnotwane na łamach 104 tekstów. Apogeum zainteresowania (w sumie 351 artykułów) nastąpiło w **2015** roku, gdy prezydent Andrzej Duda przewodniczył oficjalnej delegacji podczas szczytu

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

15

Europa Środkowa i Wschodnia-Chiny jako jedyny szef państwa spośród pozostałych szesnastu premierów.²⁵ W **2016** roku w wybranych do analizy mediach pojawiło się tylko nieznacznie mniej artykułów na temat Chin. W tym czasie miała miejsce wizyta prezydenta Chin Xi Jinpinga w Warszawie, a Polska dołączyła do powstałego z inicjatywy Chin Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB). Nieznaczny spadek liczby artykułów odnotowano w **2017** roku, kiedy to premier Beata Szydło uczestniczyła w inauguracji międzynarodowego Forum Pasa i Szlaku w Pekinie. Zagłębiając się w analizę, można dostrzec, że począwszy od 2015 roku zdecydowana większość tekstów poświęcona była Inicjatywie Pasa i Szlaku – projektowi, który w Polsce postrzegano jako okazję do pobudzenia sino-polskich stosunków gospodarczych²⁶. W pierwszej połowie **2018** roku można było zauważyć znaczny spadek liczby artykułów dotyczących Chin (znaleziono w sumie 64). Wizyta wicepremiera Jarosława Gowina na szczycie 16+1 w Sofii nie stała się jednym ważniejszych tematów w oczach przedstawicieli polskich mediów, co potwierdza tezę, że największe zainteresowanie i oprawę medialną w badanym okresie zyskiwały przede delegacje najwyższego szczebla.

²⁵ Prezydent leci do Chin. Program wizyty, PAP, 22.11.2015, <https://fakty.interia.pl/swiat/news-prezydent-leci-do-chin-program-wizyty,nld,1926106>

²⁶ Eksperci: nowy Jedwabny Szlak korzystny dla eksportu, firm i uczelni, archiwalna strona polskiego MSZ, https://wiedza.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/msz_w_mediach/eksperci_nowy_jedwabny_szlak_korzystny_dla_eksportu_firm_i_uczelni

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

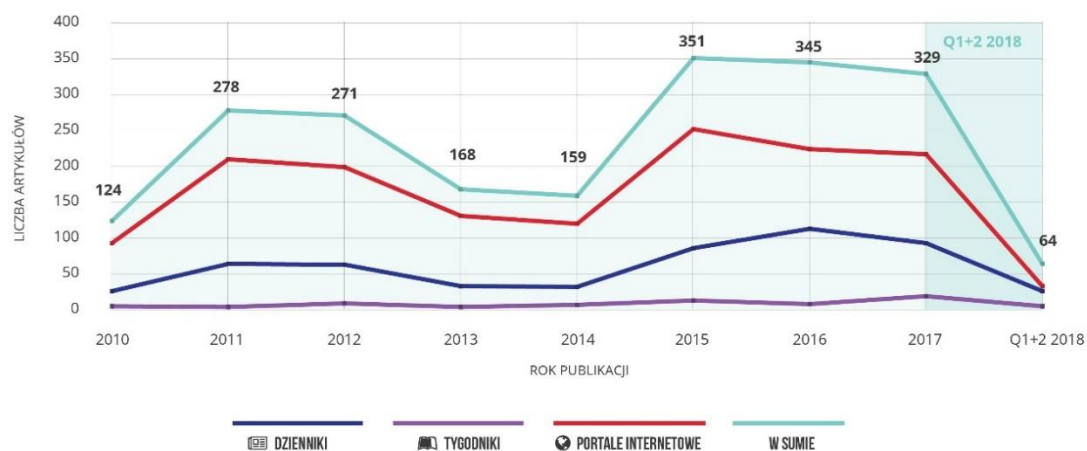
| Agnieszka Ostrowska

16

Wykres 3

LICZBA ARTYKUŁÓW NA TEMAT CHIN W KONTEKŚCIE POLITYCZNYM ALBO GOSPODARCZYM OPUBLIKOWANYCH W POLSCE W BADANYM OKRESIE

Copyright © 2019 AMO

W przeciwieństwie do **Czech**,²⁷ gdzie media poświęcały najwięcej uwagi stosunkom gospodarczym i politycznym Chin z innymi krajami, **Węgier**²⁸ – gdzie większość artykułów dotyczyła ogólnej sytuacji ekonomicznej Chin i ich roli w światowej polityce i gospodarce, a także **Słowacji**²⁹ – gdzie bardzo rzadko opisywano

²⁷<http://www.chinfluence.eu/czech-media-analysis/>

²⁸<http://www.chinfluence.eu/hungarian-media-analysis/>

²⁹<http://www.chinfluence.eu/slovak-media-analysis/>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT
| Agnieszka Ostrowska

17

relacje sino-słowackie, **w polskich mediach przeważały tematy dotyczące polsko-chińskich stosunków gospodarczych** (również w ramach międzynarodowych formatów, takich jak Inicjatywa Pasa i Szlaku lub platforma 16+1) **oraz obecności gospodarczej i inwestycyjnej Chin w Polsce**. Z analizy materiałów prasowych wynika, że w badanym okresie istniały bardzo wysokie oczekiwania odnośnie wpływu Chin na polską gospodarkę, co usuwało na dalszy plan zainteresowanie innymi aspektami polsko-chińskiej współpracy. Dobrze ilustruje to przykład warszawskiej wizyty Jia Qinglina, przewodniczącego Chińskiej Ludowej Konferencji Polityczno-Konsultatywnej: relacje z jego pobytu koncentrowały się przede wszystkim na możliwościach zdobycia lukratywnych kontraktów na poziomie rządowym, regionalnym i biznesowym. Kontrowersje, jakie wywołał przyjazd osoby oskarżonej o ludobójstwo wyznawców sekty Falun Gong w Chinach były podnoszone w niewielu tekstach.³⁰

³⁰ Ewa Siedlecka, Falun Dafa: Polska gości ludobójcę, Gazeta Wyborcza, 3.11.2010; http://wyborcza.pl/1,75398,8608999,Falun_Dafa_Polska_gosci_ludobojsce.html

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

18

Wykres 4

**NAJCZĘSTSZE WĄTKI ARTYKUŁÓW NA TEMAT CHIN
W KONTEKŚCIE GOSPODARCZYM LUB POLITYCZNYM
W PRZEANALIZOWANYCH POLSKICH MEDIACH (2010-6/2018)**

**MISJE HANDLOWE POLSKI EKSPORT DO CHIN
NOWY JEDWABNY SZLAK**

WIZYTY RZĄDOWE W CHINACH 16+1 **DEFICYT HANDLOWY**

PARTNERSTWO STRATEGICZNE AIIB **WYMIANA HANDLOWA**

ŁÓDŹ I CHENGDU

CENTRALNY PORT KOMUNIKACYJNY
WSPÓŁPRACA Z COVEC

WIZYTY RZĄDOWE W POLSCE

PRAWA CZŁOWIEKA
IMORT Z CHIN DO POLSKI

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

19

Chociaż **prawa człowieka** w Chinach znalazły się na 15 pozycji wśród najczęściej pojawiających się tematów w wybranych do analizy polskich mediach, nie jest to najwyższa pozycja jak na kraj, który, zdaniem chińskich ekspertów chętnie „pouczał Chiny na temat demokratycznych standardów”.³¹ Faktycznie, w tym samym roku, kiedy uruchomiono Inicjatywę Pasa i Szlaku, ówczesny minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski w swoim exposé wyraził gotowość do podzielenia się polskim doświadczeniem z Chinami (jeżeli te zdecydują się kiedyś na "pluralizację systemu politycznego").³² Z kolei prezydent Bronisław Komorowski pytany o prawa człowieka tuż po powrocie z przełomowej wizyty w Chinach w 2011 roku oznajmił, że „należy stawiać na współpracę gospodarczą, ponieważ wolny rynek i prawa własności otwierają drogę do państwa prawnego”.³³ Zasadniczo rzecz biorąc, również w narracji medialnej prawa człowieka pozostawały w cieniu potencjalnych korzyści ekonomicznych ze współpracy z Chinami. Co ciekawe, temat znalazł się na drugim miejscu wśród najpopularniejszych haseł w 2013 roku, głównie w kontekście pierwszej oficjalnej wizyty marszałek sejmu Ewy Kopacz do Chin 4 czerwca, w 24 rocznicę masakry na placu Tiananmen. Wybór daty został uznany za niefortunny przez niektórych komentatorów, pisano nawet o "sprzedawaniu godności za kontrakty".³⁴

³¹ Wojciech Lorenz, Prezydent rusza z misją do Chin, www.rp.pl, 14.12.2011; <https://www.rp.pl/arttykul/769937-Prezydent-rusza-z-misja-do-Chin.html>

³² Radosław Sikorski, Exposé 2013, Strona archiwum ministerstwa spraw zagranicznych; https://www.MSZ.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/priorytety_polityki_zagr_2017_2021/expose2/expose_2013/

³³ Zaskakujące słowa prezydenta, PAP, 24.12.2011; <https://wiadomosci.wp.pl/zaskakujace-slowa-prezydenta-nalezzy-stawiac-na-6036809491113089a>

³⁴ Maria Kruczkowska, Godność za kontrakty. Czy Polacy powinni jechać do Chin 4 czerwca?; Gazeta Wyborcza, 2013-05-31

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

20

Co warte odnotowania, w analizowanych ramach czasowych pojawiło się **niezmiernie mało artykułów na tematy związane z bezpieczeństwem**. Gdyby monitoring potrwał jeszcze kolejnych kilka miesięcy, z pewnością uchwycono by wzrost zainteresowania tymi kwestiami w kontekście Chin. Na początku 2019 Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zatrzymała Chińczyka, jednego z dyrektorów polskiego oddziału koncernu Huawei, i Polaka, byłego oficera ABW, podejrzanych o współpracę z chińskimi służbami specjalnymi, co wywołało trwającą do dziś debatę publiczną na temat wyzwań wynikających z obecności chińskich firm w Polsce i całej Europie.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

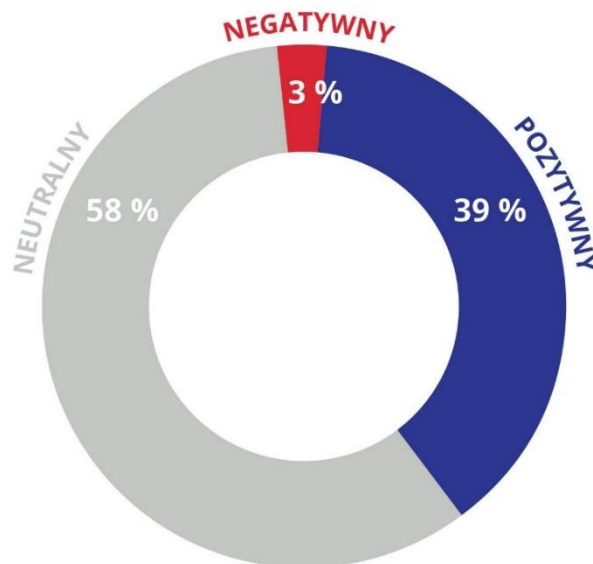
| Agnieszka Ostrowska

21

58% monitorowanych tekstów opublikowanych w najpopularniejszych polskich mediach było **nacechowanych neutralnie** w stosunku do zagadnień związanych z Chinami, aż **39%** – **pozytywnie**, a tylko **3%** – **negatywnie**.

Wykres 5

WIZERUNEK CHIN - WSZYSTKIE PRZEANALIZOWANE POLSKIE MEDIA

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

22

To **diametralnie inny wynik w porównaniu z analizą mediów na Węgrzech i na Słowacji**, gdzie zdecydowana większość artykułów poświęconych Chinom została zakodowana jako neutralna: odpowiednio 68% i 85,8 %. Co więcej, w obu tych krajach w drugiej kolejności pojawiały się artykuły o negatywnym wydźwięku (odpowiednio 9, 4% i 26%), a jedynie niewielka część analizowanych tekstów wyrażała pozytywny stosunek odnośnie tematów związanych z Chinami (odpowiednio 4, 8% i 6%). Z kolei monitoring czeskich mediów wykazał istnienie najbardziej spolaryzowanych nastrojów, a także – największej liczby krytycznych opinii w stosunku do badanego tematu (45% – przekaz neutralny, 41% – negatywny, 14% – pozytywny).³⁵ Jak widać, ton narracji dotyczącej Chin w analizowanym okresie w polskich mediach zasadniczo odbiegał od pozostałych krajów w Grupy Wyszehradzkiej. **Dyskurs w polskich mediach miał wyjątkowo pozytywny wydźwięk.**

Powodów takiego stanu rzeczy można upatrywać w naturze tematyki podejmowanej przez polskie media i podnoszonej przez wypowiadające się w nich osoby. W badanym okresie dominowały wątki przywołujące **potencjalne korzyści gospodarcze ze współpracy Polski z Chinami**, co stanowiło swojego rodzaju paradoks, ponieważ efekty tej współpracy w rzeczywistości pozostawały skromne. Jednak Polska miała nieustannie nadzieje na pozyskanie chińskich inwestycji w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku w celu rozbudowy infrastruktury, poszczególnych gałęzi przemysłu, a także przyciągnięcia finansowania tam, gdzie nie było szansy na współpracę z przedsiębiorstwami z Europy Zachodniej ani pozyskania funduszy unijnych (które nota bene znacząco stopnieją w kolejnej perspektywie

³⁵<http://www.chinfluence.eu/media-analysis/>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

23

budżetowej).³⁶ W rezultacie najczęściej występującym słowem kluczem w medialnej narracji była właśnie **Inicjatywa Pasa i Szlaku**, wymieniona w artykułach i wywiadach 834 razy. Większość cytowanych osób wyrażało się o niej w sposób pozytywny lub neutralny, bardzo rzadko pojawiały się głosy na temat wyzwań związanych z tym projektem. Podobną tendencję dało się zaobserwować w odniesieniu do pozostałych najpopularniejszych kluczowych tematów związanych ze współpracą gospodarczą z Chinami (**partnerstwo strategiczne, misje handlowe, przystąpienie Polski do AIIB lub platforma 16+1**) które, jak wynika z monitoringu, były przedstawiane zasadniczo w sposób pozytywny lub neutralny.

³⁶ Bruno Surdel, Chińskie inwestycje w Polsce. Współpraca bez ekspansji na horyzoncie, Centrum Stosunków Międzynarodowych, Warszawa, 2018; <http://csm.org.pl/pl/opracowania-polacane/4053-chinskie-inwestycje-w-polsce-wspolpraca-bez-ekspansji-na-horyzoncie>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

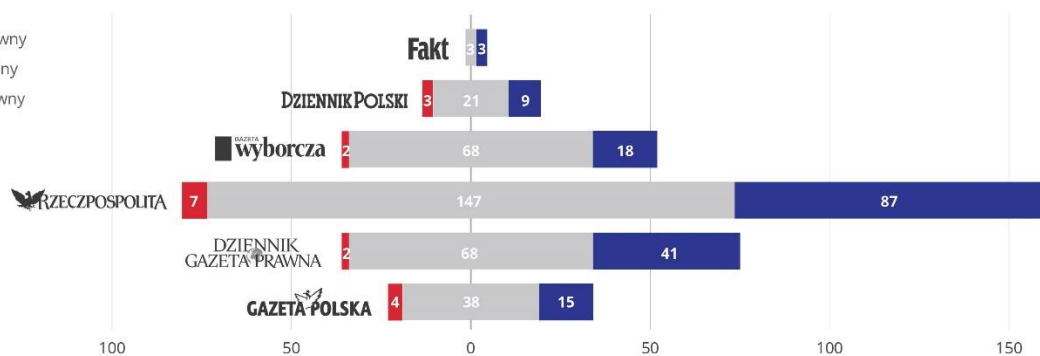
24

Wykres 6

WIZERUNEK CHIN W DZIENNIKACH O OGÓLNOPOLSKIM ZASIĘGU

- negatywny
- neutralny
- pozytywny

WIELKIE NADZIEJE

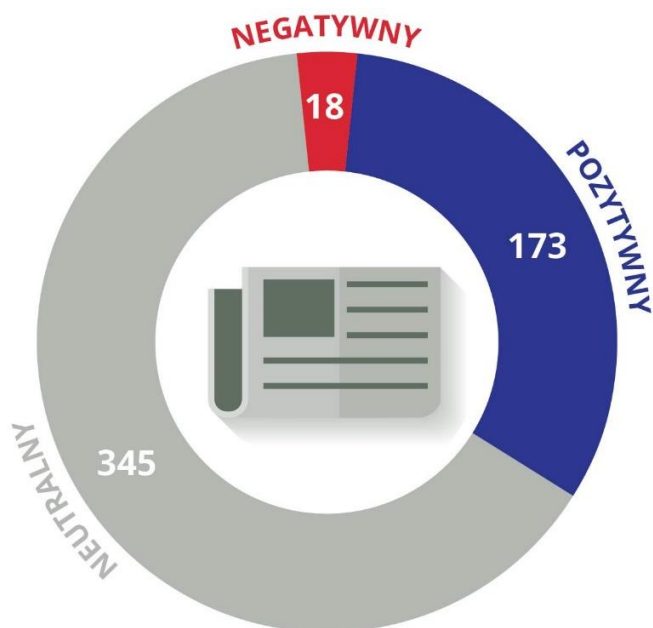
WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

25

Wykres 7

WIZERUNEK CHIN W DZIENNIKACH O OGÓLNOPOLSKIM ZASIĘGU

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

26

Wykres 8

WIZERUNEK CHIN W POLSKICH TYGODNIKACH

- negatywny
- neutralny
- pozytywny

Copyright © 2019 AMO

WIELKIE NADZIEJE

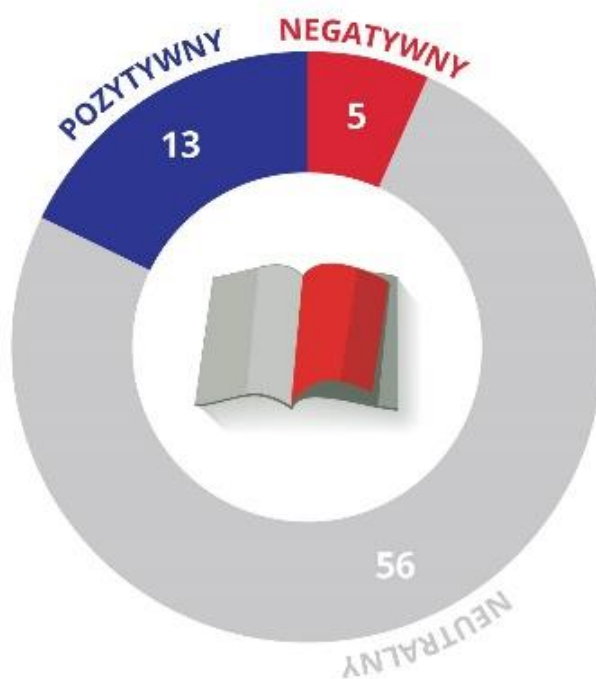
WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

27

Wykres 9

WIZERUNEK CHIN W POLSKICH TYGODNIKACH

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

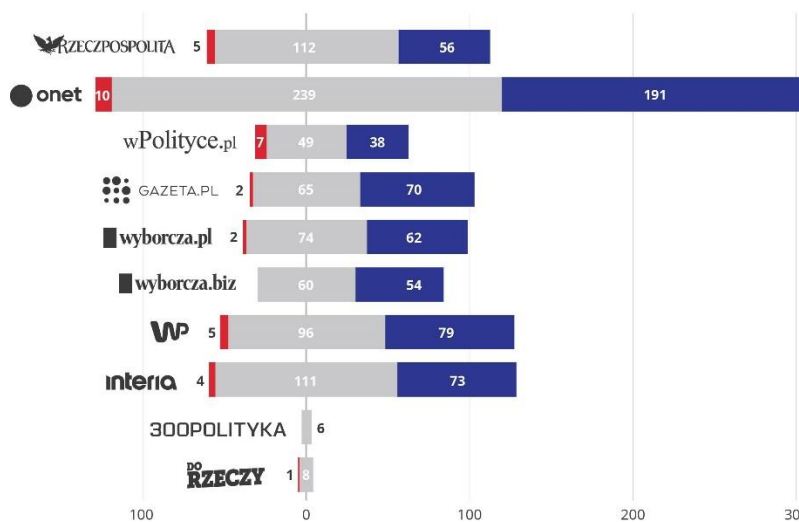
28

Wykres 10

WIZERUNEK CHIN W POLSKICH PORTALACH INTERNETOWYCH

- negatywny
- neutralny
- pozytywny

WIELKIE NADZIEJE

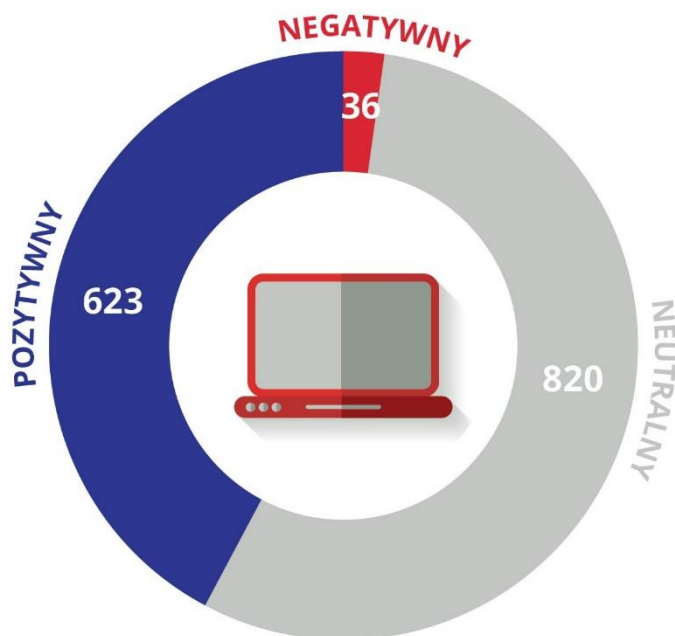
WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

29

Wykres 11

**WIZERUNEK CHIN W POLSKICH PORTALACH
INTERNETOWYCH**

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

30

Kto kształtuje dyskurs o Chinach w Polsce?

Analitycy CSM przyjrzeni się głównym autorom i współautorom tekstów, a także osobom, które w analizowanym okresie najczęściej wypowiadały się w monitorowanych w ramach projektu mediach. W ten sposób wyłoniono i poddano dalszej analizie 97 kluczowych „**agenda setters**”, czyli osób mających największy wpływ na przebieg debaty i kształtowanie opinii publicznej w Polsce, cytowanych³⁷ przez media co najmniej trzy razy (w przypadku dziennikarzy, autorstwo artykułu było traktowane jako cytaty). Dla porównania, czeska lista „agenda setters” była znacznie dłuższa (liczyła ogółem 164 osób), podczas gdy węgierska i słowacka – odpowiednio 69 i 76 osób.

³⁷ Należy zwrócić uwagę, że wypowiedzi osób cytowanych w artykułach mogły być czasami wyjęte z kontekstu albo przedstawiać zaledwie fragment dłuższej wypowiedzi, stąd też niekoniecznie wiernie odzwierciedlają faktyczny stosunek tych osób do całości zagadnienia.

WIELKIE NADZIEJE

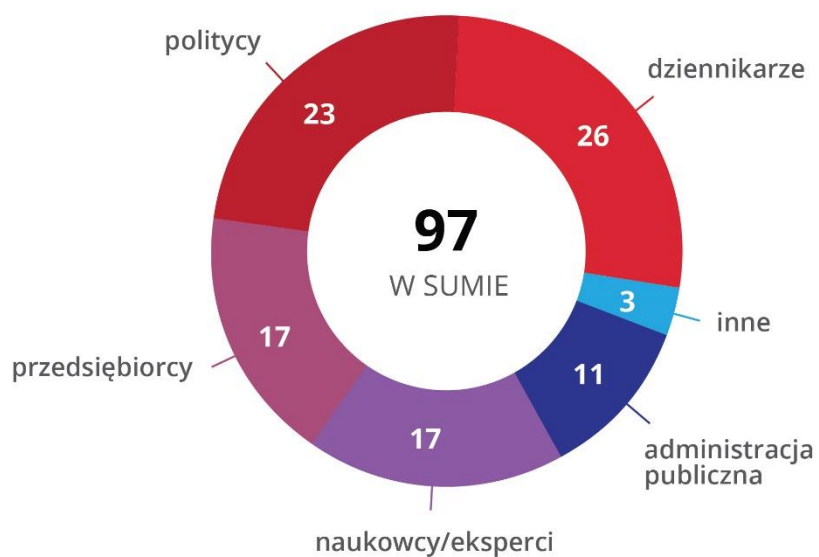
WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

31

Wykres 12

"AGENDA SETTERS" WEGŁUG PROFESJI

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

32

Najbardziej pozytywnie nastawioną grupą „agenda setters”, a także drugą co do liczebności, byli **politycy** (często najwyższego szczebla, na przykład decydenci którzy podpisywali sino-polskie umowy i porozumienia). Trzy czwarte polskich polityków, którzy wypowiedzieli się na łamach polskiej prasy i w portalach internetowych na temat Chin czy też polskich relacji z Chinami reprezentowało pozytywne poglądy w tej kwestii. Co ciekawe, w pozostałych krajach Grupy Wyszehradzkiej wypowiedzi większości polityków miały przede wszystkim neutralny wydźwięk (w Czechach i na Słowacji – ponad 1/2, ponad 3/4 na Węgrzech). Czescy politycy byli jednocześnie najbardziej spolaryzowaną grupą – nieco mniej niż jedna czwarta analizowanych „agenda setters” wyrażała negatywne opinie na tematy związane z Chinami (ale żaden na Węgrzech ani Słowacji).

Warto zwrócić uwagę, że autorem wszystkich negatywnych opinii zidentyfikowanych w tej grupie jest Antoni Macierewicz, minister obrony narodowej (2015-2018), który na początku kadencji udzielając wywiadu dla kanadyjskiej telewizji polonijnej „Goniec TV Toronto” skrytykował pomysł Inicjatywy Pasa i Szlaku, twierdząc, że to: „koncepcja ekspansji Chin” będąca „częścią całościowej koncepcji porozumienia Europy Zachodniej z Rosją i Chinami, a także wyeliminowania z obszaru eurazjatyckiego wpływów Stanów Zjednoczonych oraz zlikwidowania niepodległego bytu Polski”³⁸. Mimo, że wywiad nie przedostał się do głównego nurtu mediów, obawy ministra znalazły wyraz w jego działaniach na początku 2017 roku, kiedy ku ogromnemu niezadowoleniu ze strony miasta Łodzi uniemożliwił wydanie pozwolenia na zakup należącej do Agencji Nieruchomości Wojskowych działki, na której Chińczycy planowali wybudować komunikacyjny hub,

³⁸ Wywiad z Antonim Macierewiczem, https://www.youtube.com/watch?time_continue=34&v=7gqX57MDcuY

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

33

kluczowy z punktu widzenia ich globalnych planów.³⁹ Ilustruje to w symboliczny sposób rozbieżność istniejącą pomiędzy deklaracjami politycznymi polskich decydentów a ich brakiem faktycznego zamiaru współpracy z Chinami. Niektórzy komentatorzy dopatrują się w tym amerykańskich interwencji.⁴⁰ Obecne sugestie ze strony Waszyngtonu, aby Polska i inni europejscy partnerzy wykluczyli Huawei z budowy sieci 5G, zdają się potwierdzać takie przypuszczenie.⁴¹

Drugą w kolejności najbardziej pozytywnie nastawioną grupą polskich „agenda setters” w stosunku do Chin byli **przedstawiciele administracji publicznej**: wypowiedzi dwóch trzecich z nich miały pozytywny wydźwięk, negatywne opinie pojawiały się sporadycznie. Warto przy tej okazji zauważyć, że w Czechach i na Słowacji żaden z przedstawicieli administracji państwowej nie wypowiedział się negatywnie w badanej kwestii (na Węgrzech niniejsza kategoria nie została utworzona).

Zgodnie z oczekiwaniami, większość polskich **naukowców i ekspertów** oraz **dziennikarzy** (podobnie zresztą, jak w pozostałych krajach objętych badaniem) wypowiadała się na temat Chin w sposób neutralny. Jednocześnie dosyć liczna część obu grup wyrażała pozytywne opinie, relatywnie mało było również negatywnych wzmianek na analizowany temat. Trzeba jednak zauważyć, że grupy te były stosunkowo najbardziej spolaryzowane spośród polskich „agenda setters”.

³⁹ Bogdan J. Góralczyk, Poland on the Route of the Chinese Silk Road: A Chance for Development or Just a Challenge?, W książce: Nowa polityka strukturalna w gospodarce otwartego rynku, PP. 213-232, Wydział prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018;

⁴⁰ Leszek Pietrzak, Bitwa o Polskę, Gazeta Finansowa, 30.01.2017; <https://gf24.pl/wydarzenia/polityka/item/472-bitwa-o-polske>

⁴¹ Isobel Asher Hamilton, Administracja Trumpa ostrzega sojuszników, aby trzymali się z dala chińskiej firmy, 28.03.2019, <https://www.BusinessInsider.com/Huawei-how-Allies-are-reacting-to-US-Calls-to-Avoid-The-Tech-firm-2019-2?IR=T>

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

34

Najwyższy odsetek negatywnych opinii na kwestie związane z Chinami występował w monitorowanym okresie wśród **przedstawicieli mediów** (15%). Dla porównania, wypowiedzi około jednej trzeciej czeskich i słowackich dziennikarzy, a także jednej piątej tych z Węgier miały negatywny wydźwięk w kwestiach dotyczących Chin. Warto również dodać, że we wszystkich krajach Grupy Wyszehradzkiej dziennikarze dominowali liczebnie nad innymi kategoriami „agenda setters”, tak więc odnośnie kwestii Chin opinia publiczna z krajów naszego regionu była głównie kształtowana przez przedstawicieli mediów, a następnie – polityków, a w dużo mniejszym stopniu: naukowców czy też ekspertów do spraw Chin.

W przypadku polskich **biznesmenów**, ponad 50% wypowiedzi zostało uznanych za pozytywne, a nieco ponad 40% – za neutralne. Co do zasady, pozytywny wydźwięk dotyczył po raz kolejny chińskich inicjatyw (Pas i Szlak, 16+1) lub inwestycjami, na których Polska miała skorzystać. Z kolei czescy przedsiębiorcy na tematy związane z Chinami wypowiadali się w większości neutralnie (65%), natomiast pozytywne i negatywne opinie rozkładały się mniej więcej po równo. Wśród węgierskich przedstawicieli biznesu nie zakodowano żadnych negatywnych postaw wobec Chin, radykalnie przeważały opinie o neutralnym wydźwięku. Na Słowacji wyodrębniono jedynie kategorię analityków biznesu, których neutralne opinie dwukrotnie przeważały nad negatywnymi.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

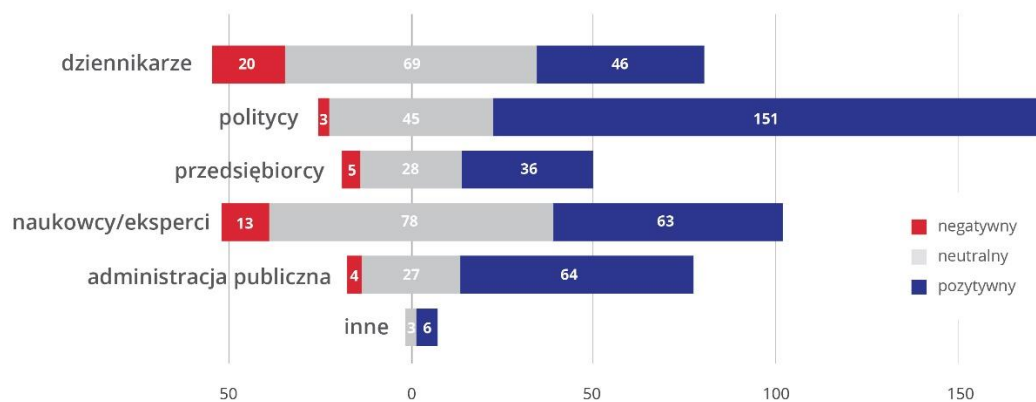
| Agnieszka Ostrowska

35

Wykres 13

STOSUNEK DO CHIN WG PROFESJI

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

36

Wnioski

Pomimo ponad dziesięciu lat politycznych deklaracji, spotkań i wizyt na wysokim szczeblu, podpisanych umów, a także nowych formatów kooperacji, współpraca polsko-chińska w nie przyczyniła się zbytnio do pobudzenia wzrostu gospodarczego w Polsce. Z drugiej strony, mając na uwadze rosnące znaczenie Chin jako drugiej największej światowej gospodarki oraz ich aktywną obecność w naszym regionie, konieczne jest podjęcie – w możliwie najszerszych kręgach – dyskusji, jak powinny wyglądać relacje Polski i Chin w zmieniającym się globalnym układzie, w jakim zakresie i w jakich dziedzinach powinniśmy współpracować, jak wykorzystać możliwości, a ograniczyć ryzyka tej współpracy. Takiej pogłębionej debaty w znacznym stopniu brakowało na łamach mediów w analizowanym okresie (do połowy 2018). Jednocześnie późniejsze wydarzenia nieobjęte analizą: wojna handlowa USA-Chiny, obawy przed konsekwencjami chińskich wpływów dla bezpieczeństwa narodowego, a także rosnące poczucie rozczarowania brakiem namacalnych efektów dwustronnej współpracy sprawiły, że dyskurs na temat Chin stał się w Polsce bardziej wielowymiarowy. Gdyby monitoring mediów był prowadzony do dziś, mógłby uchwycić tę zmianę oraz odkryć znacznie bardziej realistyczny wizerunek Chin w polskich mediach i wśród polskich elit.

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

37

Agnieszka Ostrowska jest ekspertką do spraw komunikacji, była dziennikarką Telewizji Polskiej specjalizującą się w sprawach europejskich i międzynarodowych. Do jej zadań należy realizacja i nadzór nad wykonaniem międzynarodowych projektów CSM, a zwłaszcza poświęconych krytycznemu myśleniu, i przeciwdziałaniu pro-Kremlowskiej propagandzie w Europie Środkowej i Wschodniej. Ukończyła Wydział Filologii Angielskiej na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu i podyplomowe Studia Europejskie na Uniwersytecie Sussex w Wielkiej Brytanii (dyplom z wyróżnieniem).

WIELKIE NADZIEJE

WIZERUNEK CHIN W NAJPOPULARNIEJSZYCH POLSKICH MEDIACH ORAZ WŚRÓD ELIT

| Agnieszka Ostrowska

38

Analiza powstała w ramach projektu **“Promoting Understanding and Awareness of Chinese Influence in Central and Eastern Europe”** (Chinflu-
enCE) we współpracy z **Association for International Affairs (AMO)**
i przy wsparciu **National Endowment for Democracy**.

AMO.CZ

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokołowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 20 04

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH